

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Cestovní smlouva významně obohatila smluvní typy občanského zákoníku

Není tomu tak dávno co lidé, kteří si zaplatili zájezd do zahraničí, buď vůbec neodjeli nebo naopak odjeli, ale s obrovskými obtížemi se vraceli zpět do vlasti. Nedávné zkušenosti s krachujícími cestovními kancelářemi totiž jasně ukázaly na nedostatek regulace jejich činnosti. Z tohoto důvodu a také v souvislosti s harmonizací s evropskými předpisy byla přijata nová komplexní regulace podnikání v oboru cestovního ruchu

Není tomu tak dávno co lidé, kteří si zaplatili zájezd do zahraničí, buď vůbec neodjeli nebo naopak odjeli, ale s obrovskými obtížemi se vraceli zpět do vlasti. Nedávné zkušenosti s krachujícími cestovními kancelářemi totiž jasně ukázaly na nedostatek regulace jejich činnosti. Z tohoto důvodu a také v souvislosti s harmonizací s evropskými předpisy byla přijata nová komplexní regulace podnikání v oboru cestovního ruchu. Zásadní změny byly provedeny zákonem č. [159/1999 Sb.](#) (účinnost od 1.10. 2000) o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Zákon je členěn na dvě části, přičemž první se týká podmínek podnikání v oblasti cestovního ruchu a doplňuje tak živnostenský zákon, druhá část doplňuje občanský zákoník o nový smluvní typ nazvaný cestovní smlouva. Rozebrat komplexně celou problematiku v jednom článku není dost dobře možné, a proto bych svoji pozornost dále rád soustředil na právní úpravu cestovní smlouvy podle občanského zákoníku, jelikož se jedná o úpravu zcela novou, která má zásadní význam pro zákazníka.

Občanský zákoník obsahuje tento smluvní typ v hlavě dvacáté první, §§ 852a-852k. Cestovní smlouvou se provozovatel cestovní kanceláře (dále jen „cestovní kancelář“) zavazuje, že zákazníkovi poskytne zájezd a zákazník se zavazuje, že zaplatí smlouvenou cenu. Tuto smlouvu lze považovat za specifický druh smlouvy o dílo, na jejímž základě vzniká právní vztah mezi „zhotovitelem“ (cestovní kancelář) a „objednatelem“ (zákazníkem), jehož předmětem je „dílo“ (zájezd). Přesné vymezení pojmu „zájezd“ obsahují ustanovení § 1 odst. 1 a 2 zákona č. [159/1999 Sb.](#), a proto také na ně na tomto místě odkazují.

Speciálně je upraven kontraktační proces, protože návrh na uzavření cestovní smlouvy předkládá cestovní kancelář, jakékoli předcházející jednání zákazníka je proto jen podnětem k předložení návrhu. Cestovní smlouva musí být písemná a jedno vyhotovení musí cestovní kancelář po jejím uzavření předat zákazníkovi. Spolu s cestovní smlouvou je cestovní kancelář povinna předat zákazníkovi doklad o pojištění vystavený pojišťovnou. Občanský zákoník v této souvislosti odkazuje na § 6 zákona č. [159/1999 Sb.](#) U tohoto ustanovení bych se rád na chvíli zastavil, jelikož by napříště mělo zabránit tomu, aby zákazník přišel o finanční prostředky vložené do zájezdu pořádaného cestovní kancelář, která se nachází v úpadku. V prvním odstavci § 6 se stanoví, že cestovní kancelář je povinna sjednat pojištění, na základě něhož vzniká zákazníkovi pojištěnému cestovní kancelář právo na plnění v případech, kdy cestovní kancelář z důvodu svého úpadku: a) neposkytne zákazníkovi dopravu z místa pobytu v zahraničí do České republiky, pokud je tato doprava součástí zájezdu, b) nevrátí zákazníkovi zaplacenou zálohu nebo cenu zájezdu v případě, že se zájezd neuskutečnil nebo c) nevrátí zákazníkovi rozdíl mezi zaplacenou cenou zájezdu a cenou částečně poskytnutého zájezdu v případě, že se zájezd uskutečnil pouze zčásti.

Kromě toho, že cestovní smlouva musí být písemná, jak již bylo výše řečeno, musí obsahovat (§ 852b

odst. 1): a) označení smluvních stran, b) vymezení zájezdu – zejména termín jeho zahájení a ukončení, uvedení všech poskytovaných služeb cestovního ruchu, které jsou zahrnuty do ceny zájezdu, místo a dobu jejich trvání; vymezení zájezdu může být nahrazeno odkazem na číslo zájezdu nebo jiné označení v katalogu jen v případech, že katalog obsahuje všechny tyto informace a byl zákazníkovi předán, c) cenu zájezdu, včetně časového rozvrhu plateb a výši zálohy. Cestovní smlouva musí obsahovat ještě další náležitost, které jsou taxativně vymezeny v § 852b odst. 2 a 3. Občanský zákoník tedy podrobně vymezuje obligatorní obsahové a formální náležitosti cestovní smlouvy. Zde je důležité upozornit na skutečnost, že nedodržení náležitosti uvedených v odst. 1 má za následek absolutní neplatnost smlouvy, nedodržení náležitostí v odst. 2 a 3 vyvolává pouze relativní neplatnost (viz. § 40a občanského zákoníku).

Nová právní úprava se také věnuje problematice případného zvýšení ceny zájezdu. Občanský zákoník v § 852c hovoří o tom, že v cestovní smlouvě lze dohodnout, že cestovní kancelář je oprávněna jednostranným úkonem zvýšit cenu zájezdu, jestliže je zároveň přesně stanoven způsob výpočtu zvýšení ceny. Cena zájezdu uvedená v cestovní smlouvě však nesmí být jednostranně zvýšena během 20 dnů před zahájením zájezdu. Cenu zájezdu lze ovšem zvýšit pouze v případě, že dojde ke zvýšení: a) ceny za dopravu včetně cen pohonných hmot, b) plateb spojených s dopravou, např. letištních a přístavních poplatků, které jsou zahrnuty v ceně zájezdu nebo c) směnného kursu české koruny použitého pro stanovení ceny zájezdu v průměru o více než 10 %, pokud k této změně dojde do jednadvacátého dne před zahájením zájezdu. Písemné oznámení o zvýšení ceny musí být zákazníkovi odesláno nejpozději 21 dní před zahájením zájezdu, jinak cestovní kanceláři nevznikne právo na zaplacení rozdílu v ceně zájezdu. Je třeba upozornit na skutečnost, že pravidla pro jednostranné zvýšení ceny zájezdu se neuplatní automaticky, jejich aplikace musí být ve smlouvě dohodnuta.

Je-li cestovní kancelář nucena z objektivních důvodů před zahájením zájezdu změnit podmínky smlouvy (§ 852e odst. 1 a 2), může navrhnout zákazníkovi změnu cestovní smlouvy. Pokud navrhovaná změna cestovní smlouvy vede i ke změně ceny, musí být v návrhu nová cena uvedena. Navrhne-li cestovní kancelář takovou změnu cestovní smlouvy, má zákazník právo rozhodnout, zda bude se změnou cestovní smlouvy souhlasit, nebo zda od cestovní smlouvy odstoupí. Pokud zákazník ve lhůtě určené cestovní kanceláří, která nesmí být kratší než 5 dnů od doručení návrhu na změnu cestovní smlouvy zákazníkovi, od smlouvy neodstoupí, má se za to, že s její změnou souhlasí.

Změnu právního vztahu lze provést změnou cestovní smlouvy, nikoliv jednostranným právním úkonem (není-li stanoveno jinak – viz. možnost zvýšení ceny zájezdu podle § 852c). Z výše uvedeného též vyplývá, že právní vztah ze smlouvy nemůže v žádném případě zůstat v původní podobě, protože zákon upravuje nevyvratitelnou domněnku souhlasu s návrhem změny.

Nyní bych se rád zmínil o některých základních zákonných důvodech odstoupení od cestovní smlouvy (§§ 852g-h). Zákazník může před zahájením zájezdu od smlouvy odstoupit. Cestovní kancelář může před zahájením zájezdu od smlouvy odstoupit jen z důvodů zrušení zájezdu nebo z důvodu porušení povinnosti zákazníkem. Zatímco právo zákazníka odstoupit od smlouvy je neomezené, právo cestovní kanceláře odstoupit je vázáno jen na výše určené předpoklady. Odstoupení představuje jednostranný adresovaný právní úkon, jehož účinky nastávají doručením do sféry adresáta. Je-li odstoupení důvodné, cestovní smlouva se ruší a nastupuje vzájemná povinnost vrátit si vše, co již bylo na základě smlouvy plněno.

Odstoupil-li zákazník od cestovní smlouvy z důvodu změny smlouvy ze strany cestovní kanceláře (viz. výše) nebo odstoupila-li cestovní kancelář od smlouvy z důvodu zrušení zájezdu před jeho zahájením, má zákazník právo požadovat, aby mu cestovní kancelář na základě nové cestovní smlouvy poskytla jiný zájezd nejméně v kvalitě odpovídající původní cestovní smlouvě, může-li cestovní kancelář takový zájezd nabídnout. Zruší-li cestovní kancelář zájezd ve lhůtě kratší než 20 dnů před termínem

jeho zahájení, je povinná uhradit zákazníkovi pokutu ve výši 10 % z ceny zájezdu. Právo zákazníka na náhradu tím není dotčeno.

Není-li důvodem odstoupení zákazníka porušení povinnosti cestovní kanceláře stanovené cestovní smlouvou nebo zákonem nebo odstoupí-li cestovní kancelář od cestovní smlouvy před zahájením zájezdu z důvodu porušení povinnosti zákazníkem, je zákazník povinen zaplatit cestovní kanceláři odstupné podle § 852 odst. 2 písm. b) a cestovní kancelář je povinná vrátit zákazníkovi vše, co od něho obdržela na úhradu ceny zájezdu podle zrušené cestovní smlouvy. Je-li důvodem odstoupení zákazníka od smlouvy porušení povinnosti cestovní kanceláře stanovené smlouvou nebo zákonem nebo nedojde-li k uzavření nové cestovní smlouvy podle § 852g odst. 2, je cestovní kancelář povinná bez zbytečného odkladu vrátit zákazníkovi vše, co od něho obdržela na úhradu ceny zájezdu podle zrušené cestovní smlouvy, aniž by byl zákazník povinen platit cestovní kanceláři odstupné. Právo zákazníka na náhradu škody tím, i v tomto případě, není dotčeno.

Cestovní kancelář odpovídá zákazníkovi za porušení závazků vyplývajících z uzavřené cestovní smlouvy bez ohledu na to, zda tyto závazky mají být splněny cestovní kanceláří nebo jinými dodavateli služeb cestovního ruchu poskytovaných v rámci zájezdu. Nesplní-li cestovní kancelář své povinnosti vyplývající z cestovní smlouvy nebo ze zákona řádně a včas, musí zákazník uplatnit své právo u cestovní kanceláře bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 3 měsíců od skončení zájezdu, nebo v případě, že se zájezd neuskutečnil, ode dne kdy měl být zájezd ukončen podle cestovní smlouvy, jinak právo zaniká (jedná se o prekluzivní lhůtu). Je-li uzavření cestovní smlouvy zprostředkováno jinou cestovní kanceláří nebo cestovní agenturou (§ 3 zákona č. [159/1999](#) Sb.), je výše uvedená lhůta zachována, i pokud tak zákazník učinil řádně a včas u zprostředkující cestovní kanceláře nebo cestovní agentury. Na tomto místě je třeba připomenout, že zákazník je v právním vztahu výlučně s cestovní kanceláří se kterou uzavřel cestovní smlouvu, i když se na některých plněních mohou podílet i jiné subjekty. Je tedy logické, aby odpovědnost za porušení závazků vyplývajících z uzavřené cestovní smlouvy nesla ta cestovní kancelář, která se zákazníkem smlouvu uzavřela.

Tolik k právní úpravě cestovní smlouvy podle hlavy dvacáté první občanského zákoníku. Rozsah tohoto smluvního typu je natolik široký, že jsem se v rámci vymezeného prostoru, ale i z důvodu přehlednosti, nezabýval všemi otázkami a instituty s ním souvisejícími. Rád se tedy k této problematice, zejména pak k podmínkám podnikání v oblasti cestovního ruchu, vrátím i v některém ze svých příštích článků.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Co jsou zaměstnanecké opce a jak funguje jejich zdanění v roce 2026](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)

- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [10 otázek pro ... Michala Kunu](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)
- [Rovné odměňování a transparentnost mezd: nové povinnosti zaměstnavatelů](#)